

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

**PRIJEDLOG NACIONALNE STRATEGIJE
RAZVOJNE SURADNJE REPUBLIKE HRVATSKE
ZA RAZDOBLJE OD 2009. DO 2014. GODINE**

Zagreb, siječanj 2009.

Na temelju članka 6. Zakona o razvojnoj suradnji i humanitarnoj pomoći inozemstvu (Narodne novine, broj 146/08), Hrvatski Sabor je na sjednici održanoj _____ donio

**NACIONALNU STRATEGIJU
RAZVOJNE SURADNJE REPUBLIKE HRVATSKE
ZA RAZDOBLJE OD 2009. DO 2014. GODINE**

1. Kontekst

Uzimajući u obzir buduće članstvo u Europskoj uniji, Republika Hrvatska će preuzeti novu ulogu zemlje donatora, te je stoga potrebno definirati politiku međunarodne razvojne suradnje. Politika međunarodne razvojne suradnje sastavni je dio hrvatske vanjske politike. Njezini su ciljevi koherentni s politikom na nivou Europske unije (Europska komisija i države članice) te su u skladu s ciljevima međunarodnih organizacija (Ujedinjenih naroda i njegovih agencija, Svjetske banke, Međunarodnog monetarnog fonda i dr.). Europska unija je najveći svjetski davatelj pomoći zemljama u razvoju. Ujedinjeni narodi osiguravaju univerzalni format za međunarodnu razvojnu suradnju u sklopu koje se raspravlja i dogovara o najvažnijim pitanjima.

Tek je nedavno Republika Hrvatska započela svoju transformaciju iz zemlje primateljice pomoći u zemlju davateljicu pomoći na međunarodnoj i regionalnoj razini. Unatoč tome, u nekim je segmentima i dalje zemlja primateljica pomoći. Hrvatska je odlučila potvrditi svoju spremnost na sudjelovanje u međunarodnim aktivnostima usmjerenima na ostvarivanje održivoga razvoja i uklanjanje potencijalnih čimbenika nestabilnosti kroz:

- provedbu Milenijskih razvojnih ciljeva Ujedinjenih naroda
- svoje članstvo i aktivno sudjelovanje u radu unutar sustava Ujedinjenih naroda
- sustavno povećanje dobrovoljnih doprinosa za programe i aktivnosti Ujedinjenih naroda i međunarodnih organizacija
- politiku razvojne suradnje Europske unije, kao i kroz proces pristupnih pregovora i obveza koje donosi članstvo u Europskoj uniji

Republika Hrvatska je spremna na suradnju te je i surađivala unutar Europske unije i međunarodnih organizacija na provedbi Milenijskih razvojnih ciljeva.

Vlada Republike Hrvatske svjesna je da su to prvi koraci te da se kvalitetni rezultati na području razvojne suradnje mogu postići samo formuliranjem sustavne politike razvojne pomoći u skladu s hrvatskim mogućnostima kao i s njezinim gospodarskim i političkim ciljevima. Istodobno, Republika Hrvatska kao buduća članica Europske unije uzimat će u obzir ciljeve, smjernice i političke odluke Unije na tom području, te će definirati politiku razvojne suradnje na način da bude komplementarna i usklađena s deklariranim ciljevima Unije.

Nakon pristupanja Europskoj uniji Republika Hrvatska će u dogovoru s drugim zemljama članicama biti spremna sudjelovati u politici razvojne suradnje Europske unije u skladu s odredbama Ugovora o osnivanju EZ (članci 177-181a) i odnosnim zaključcima Europskoga vijeća i Vijeća EU, te drugim izjavama i dokumentima Europske unije (primjerice, Zajednička izjava Vijeća i predstavnika vlada zemalja članica na sastanku Vijeća, Europskoga parlamenta i Komisije “Europski konsenzus o razvoju”).

Svijet postaje sve više svjestan da nema razvoja bez sigurnosti, stoga razvojna suradnja postaje sve važnija na političkom planu. Republika Hrvatska može preuzeti stabilizirajuću i razvojno poticajnu ulogu ne samo u jugoistočnoj Europi nego i u širem međunarodnom kontekstu.

Globalizacija stavlja razvojnu politiku pred složene odluke jer sve veća međuovisnost i gospodarska integracija zahtijevaju usklađenije i ujednačenije napore glede razvojne suradnje. Unatoč ostvarenom napretku treba još puno toga učiniti. Primjerice, dvije i pol milijarde ljudi na svijetu još uvijek je prisiljeno živjeti s manje od dva dolara dnevno. Pomanjkanje zaposlenja i prihoda gotovo uvijek ide zajedno s pomanjkanjem pristupa obrazovanju, zdravstvenoj skrbi, pitkoj vodi i drugim osnovnim uslugama. Klimatske promjene i uništavanje okoliša najžešće pogađaju siromašne pa smanjenje siromaštva postaje osnovnim ciljem donatorske zajednice.

2. Načela i ciljevi hrvatske službene razvojne pomoći

Aktualno stanje

U proteklom desetljeću, Republika Hrvatska je pružala razvojnu pomoć najvećim dijelom Bosni i Hercegovini. Programe i projekte potpore Bosni i Hercegovini provode resorna ministarstva, a uglavnom se odnose na obnovu, zdravstveni sektor i obrazovanje. Republika Hrvatska također je davala dobrovoljne doprinose unutar sustava Ujedinjenih naroda, međunarodnim organizacijama i mirovnim misijama, uključujući obuku i razvojne projekte, kao i doprinose organizacijama civilnog društva.

Načela

Republika Hrvatska će razmotriti prioritete koje identificiraju zemlje primateljice, njihove razvojne strategije, a koji se temelje na načelima održivoga razvoja, dobrog upravljanja, demokracije, vladavine prava i poštivanja ljudskih prava.

Učinkovitost – Republika Hrvatska će na koordiniran način upravljati svojim programom službene razvojne pomoći. Upravljanje i nadzor nad projektima razvojne suradnje bit će u skladu s načelima učinkovitosti pomoći iz Pariške deklaracije iz 2005.

Transparentnost – Dodjela sredstava i nadzor podlijevat će objektivnim kriterijima zasnovanim na načelima dobrog upravljanja. Politika će se provoditi u dogovoru s tijelima državne uprave, lokalne i područne (regionalne) samouprave, organizacijama civilnog društva, privatnim sektorom, akademskom zajednicom i drugim zainteresiranima.

Komplementarnost/komparativne prednosti – Razvojna pomoć koju pruža Republika Hrvatska usmjerit će se u područja na kojima Hrvatska ima specifična znanja i iskustva koja mogu biti korisna za zemlju primateljicu te pridonijeti njezinu razvitku. Republika Hrvatska će koordinirati aktivnosti svoje razvojne pomoći s onima drugih donatora, bilateralno i multilateralno.

Neposredni/glavni ciljevi

Kao sastavni dio hrvatske vanjske politike, međunarodna razvojna suradnja usmjerena je na osiguranje mira, demokracije, zaštitu ljudskih prava, gospodarsku i socijalnu stabilnost i iskorjenjivanje siromaštva u svijetu u skladu s međunarodno priznatim načelima održivoga razvitka.

3. Teritorijalni prioriteti

Republika Hrvatska će svoje napore u vidu razvojne suradnje prvenstveno usmjeriti na regiju jugoistočne Europe gdje smatra da stečeno znanje i iskustvo mogu biti najkorisniji za zemlje primateljice. K tome, razvojne aktivnosti i dalje će biti povezane s međunarodnim mirovnim misijama u kojima Republika Hrvatska aktivno sudjeluje. Republika Hrvatska će također uzeti u obzir razvojne potrebe najnerazvijenijih zemalja i na taj način pridonijeti ostvarivanju Milenijskih razvojnih ciljeva Ujedinjenih naroda.

4. Tematski prioriteti

Prioriteti Republike Hrvatske obuhvatit će:

- prijenos iskustava iz političke i gospodarske tranzicije (uspostava i primjena demokratskih struktura, stvaranje uvjeta za tržišno gospodarstvo, primjena demokratskih i drugih kriterija)
- iskustva iz pristupnih pregovora Europskoj uniji, kao što su pregovori u poglavljima koja se odnose na socijalno uključivanje, stvaranje preduvjeta za korištenje sredstava pretprijetne pomoći IPA i sustav reforme socijalne skrbi i civilnoga društva
- reformski procesi za usklađivanje društva sa standardima EU
- prijenos iskustava iz specifičnih ratnih i poratnih okolnosti (razminiranje, forenzika, fizička i psihička rehabilitacija, pomirba)
- obrazovanje, obuka stručnjaka i osoblja
- zdravstvo
- zaštita okoliša i energetska učinkovitost

5. Institucionalni i financijski okvir

Vlada Republike Hrvatske glavno je političko tijelo u zemlji za područje međunarodne razvojne suradnje. Ona donosi godišnje Provedbene programe Nacionalne strategije razvojne suradnje Republike Hrvatske i izvješćuje o njihovoj provedbi. Vlada Republike Hrvatske osniva Međuresornu skupinu za razvojnu suradnju kao svoje glavno stručno tijelo na području razvojne suradnje.

Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija zaduženo je za koordinaciju politike međunarodne razvojne suradnje. Ono priprema i predlaže Vladi godišnje provedbene programe u skladu s vanjskopolitičkim trendovima. Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija sastavlja godišnja izvješća o službenoj razvojnoj pomoći i ocjenjuje odabrane programe i projekte. Također, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija pregovara o bilateralnim ugovorima sa zemljama primateljicama na području razvojne suradnje. Ono koordinira hrvatske aktivnosti za pružanje službene razvojne pomoći s partnerima iz Europske komisije i međunarodnih organizacija poput UN-ovih organizacija, Grupacije Svjetske banke, regionalnih razvojnih banaka i drugih. Ministarstvo izrađuje metodološke smjernice, postupke i kriterije odabira za buduće programe službene razvojne pomoći.

Uloga Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija bit će pretežito na području formuliranja politike, izrade ugovornih aranžmana sa zemljama primateljicama/partnerima, kontakti i koordinacija s drugim donatorima, izvješćivanje za Europsku komisiju i OECD/DAC, te posljednje ali ne i najmanje važno, ukupno strateško upravljanje i koordinacija službene razvojne pomoći u Hrvatskoj.

Resorna ministarstva (osobito Ministarstvo financija, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa) preuzimaju odgovornost za provedbu hrvatskih programa službene razvojne pomoći na svojim odnosnim područjima. Ona koordiniraju svoje aktivnosti s Ministarstvom vanjskih poslova i europskih integracija, i to u pogledu planiranja, provedbe, nadzora i izvješćivanja.

Svako ministarstvo koje pruža službenu razvojnu pomoć ustanovit će posebnu aktivnost i/ili projekt u proračunu za svoje programe razvojne suradnje. Ukupna sredstva na tim aktivnostima i/ili projektima u proračunu trebaju dati jasnu sliku ukupne službene razvojne pomoći Republike Hrvatske.

6. Mehanizmi provedbe

Međunarodna razvojna suradnja Republike Hrvatske bit će bilateralna i multilateralna.

Bilateralna pomoć sastojat će se od tehničke i financijske potpore. Područja tehničke pomoći zasnivat će se na konkretnim hrvatskim iskustvima iz tranzicije, poslijeratnog razdoblja i pristupnih pregovora s EU. Tekuće donacije u novcu bit će preferirani mehanizam financiranja. Razvojnu pomoć pružat će resorna ministarstva, državne ustanove, nevladine organizacije, privatni sektor, crkvene organizacije i misionari, akademska zajednica i drugi zainteresirani.

Na području multilateralne pomoći, Hrvatska će osigurati obvezne i dragovoljne doprinose putem međunarodnih organizacija kao što su Ujedinjeni narodi i njegove agencije (npr. UNDP, UNICEF, UNHCR, WFP), Međunarodni crveni križ, te financijske ustanove poput Svjetske banke i Međunarodnog monetarnog fonda.

Osim bilateralne i multilateralne suradnje, Hrvatska će također ispitati i mogućnosti trilateralne suradnje njezinih tijela za službenu razvojnu pomoć s drugim bilateralnim donatorima, kao i s multilateralnim organizacijama radi povećanja koordinacije među donatorima, učinkovitosti pomoći i razmjene iskustava.

Međunarodna razvojna pomoć podrazumijeva i pružanje humanitarne pomoći u slučaju katastrofa ili produženih vojnih sukoba. Ona se može sastojati od pružanja pomoći ratnim izbjeglicama te od pomoći nakon prirodnih nepogoda (potres, poplava, suša) koja uključuje hranu. Prilikom reagiranja na takva krizna stanja Vlada će blisko surađivati s partnerima poput Hrvatskog Caritasa i Hrvatskog Crvenog križa.

7. Jačanje kapaciteta

Kako bi se Republika Hrvatska pozicionirala kao nova, kvalificirana davateljica u srednjoročnom razdoblju, posebno u pogledu pristupanja Europskoj uniji, potrebno je poduzeti nekoliko značajnih koraka.

Koordiniranje i upravljanje službenom razvojnom pomoći treba ojačati na nekoliko područja. Osim strateškog upravljanja i koordinacije, potrebno je ojačati nacionalne kapacitete za programiranje (definiranje programa i projekata u zemljama primateljicama na osnovi dogovora s istima), provedbu službene razvojne pomoći i upravljanje projektnim ciklusom radi postizanja veće efikasnosti i transparentnosti. Na ovom području moguća je suradnja s drugim donatorima i multilateralnim organizacijama, poticanje istraživačkog i analitičkog rada na području razvojne suradnje, slanje hrvatskih stručnjaka na praksu u međunarodne organizacije te kod drugih donatora, odnosno provedba pilot projekata s drugim donatorima.

8. Planiranje, upravljanje i nadzor

Planiranje, provedba, nadzor i ocjena projekata koji se odnose na politiku sudjelovanja Republike Hrvatske u međunarodnoj razvojnoj suradnji temeljit će se na jasnim i transparentnim postupcima sukladnim praksi Europske unije i OECD/DAC.

O aktivnostima na području razvojne pomoći izvješćivat će se u skladu s načelima i praksom izvješćivanja o službenoj razvojnoj pomoći koje odobrava OECD/DAC. Nacionalnu statistiku za službenu razvojnu pomoć izrađivat će Odjel za međunarodnu razvojnu suradnju Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija.

9. Informiranje javnosti i edukacija

Republika Hrvatska kontinuirano će pojačavati informiranje stručne i opće javnosti koje smatra sastavnim dijelom procesa uspostave sustava službene razvojne pomoći. Poduzimat će se ciljani naponi za poboljšanje informiranosti javnosti u Hrvatskoj o pitanjima razvojne suradnje i solidarnosti s najnerazvijenijim zemljama.

Edukacija o razvojnoj suradnji postat će sastavnim dijelom hrvatskog programa službene razvojne pomoći. Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija pokrenut će internetsku stranicu posvećenu hrvatskom programu razvojne pomoći.

Ova Nacionalna strategija objavljuje se u Narodnim novinama.